

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ ÉS ELŐREJELZÉS

2010. augusztus

- kivonat -

Készítette

a VITUKI Nonprofit Közhasznú Kft.
Hidrológiai koordinációs és állapotértékelési
Szakágazat
és az
Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi
Igazgatóság

Budapest, Szeged
2010. augusztus 5.

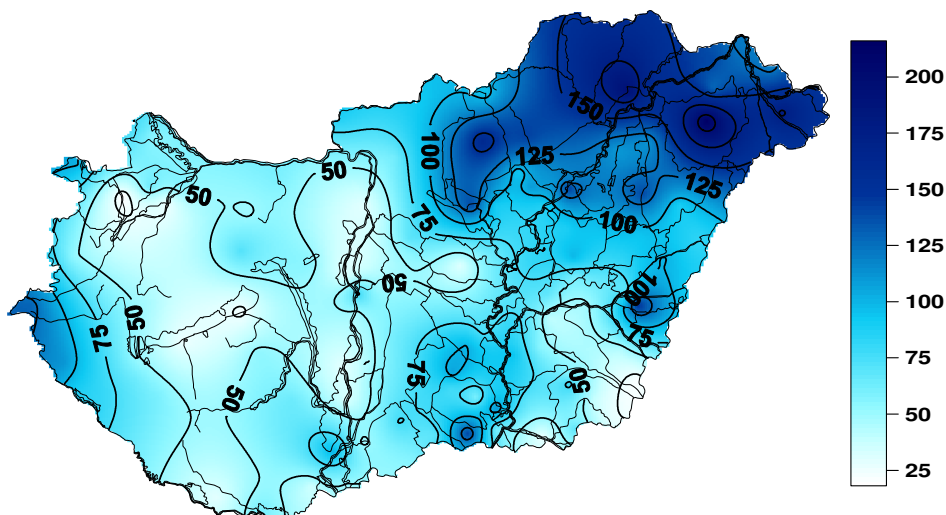
1. HELYZETÉRTÉKELÉS

Csapadék

2010 júliusában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 17 mm (Kapuvár) és 217 mm (Nyíregyháza) között alakult, az országos területi átlagérték 80 mm volt, amely 17 mm-rel (27 %-kal) több a júliusi átlagnál.

(Megemlítjük, hogy – jelen kiadvány szerkesztéséhez rendszeresen figyelembe vett állomáskörön kívül – az ország északkeleti részének egyes körzeteiben helyenként a 217 mm-t meghaladó havi csapadékösszeg is előfordult: az OMSZ Nyírlugos automata állomásán 254 mm-t, az ÉKÖVÍZIG Rakacaszend üzemi hidrometeorológiai állomásán 292 mm-t mértek).

A 2010. július havi csapadékösszeg (mm) területi eloszlása

A hónapon belül a legtöbb csapadék június 24-27. között hullott. A négy napi csapadékmaximumokat az alábbi szövegtáblázatban szemléltetjük:

Állomásnév	2010. július 24-27. időszak csapadékösszege (mm)
Taktaföldvár	127,8
Nyíregyháza-Napkor	119,3
Sárospatak	114,5
Beszterc	112,7
Sátoraljaújhely	108,5

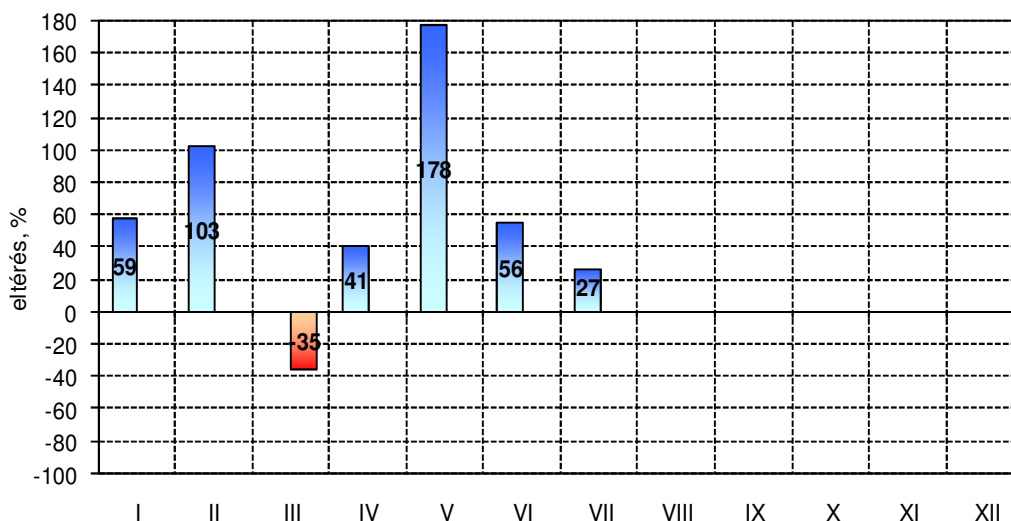
A hónap folyamán lehullott csapadék mennyiségének térbeli és időbeli eloszlása meglehetősen változékonyan alakult. Néhány kisebb körzet kivételével a Dunántúlon, a Duna-Tisza köze nyugati részén és Viharsarok területén az átlagosnál kevesebb csapadék hullott. A júliusi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (25-50 mm) egyes Nyugat- és Közép-dunántúli térségekben, valamint az ország délkeleti peremén jelentkezett.

Az ország többi részén a júliusi átlagnál több csapadékot jegyeztek fel. A legnagyobb csapadéktöbblet (100-153 mm) a Cserehát, a Zempléni-hegység, valamint a Nyírség területén fordult elő.

Országos áttekintésben a júliusi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (50 mm) Kapuvár, a legnagyobb csapadéktöbblet (153 mm) Nyíregyháza-Napkor állomáson fordult elő.

A következő ábrán a 2010. január-július időszakra havi bontásban mutatjuk be a csapadékösszeg országos területi átlagértékének relatív eltérését a sokévi középértéktől.

A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagától való eltérése (%)

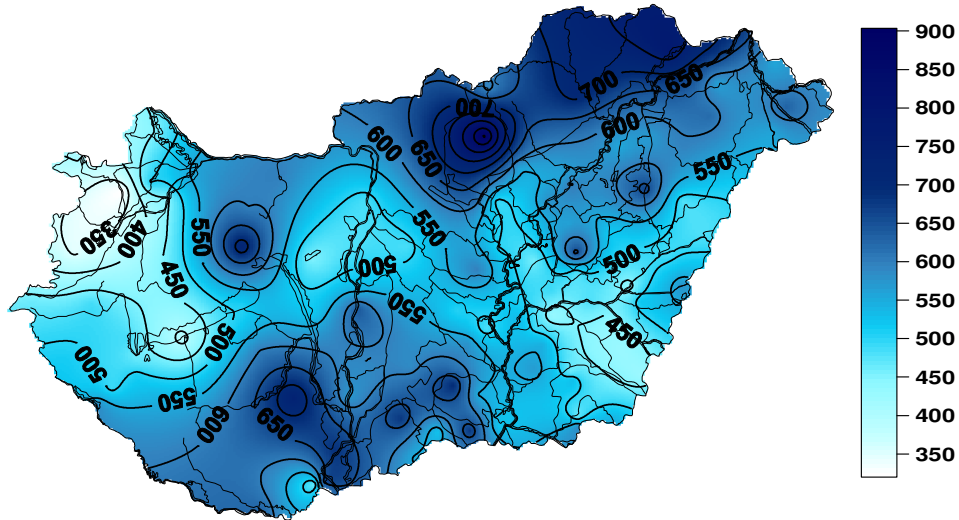
A 2010. január-július héthavi csapadékösszeg 319 mm (Kapuvár) és 907 mm (Kékestető) között alakult, az országos területi átlagérték 549 mm volt, amely az időszakos átlagnál 218 mm-rel (66 %-kal) magasabb.

A 2010. január-július időszakban lehullott csapadék mennyisége – a Szombathely-Kapuvár vonaltól nyugatra eső terület kivételével – meghaladta az időszakos átlagot.

Országos áttekintésben az időszakos átlaghoz viszonyított legnagyobb héthavi csapadéktöbblet (300-433 mm) a Börzsöny kivételével az Északi-középhegység területén, a Dunántúl délkeleti és a Duna-Tisza köze délnyugati körzeteiben alakult ki.

Az átlaghoz viszonyított legnagyobb időszakos csapadékhiány (31 mm) Szombathely, a legnagyobb héthavi csapadéktöbblet (433 mm) Kékestető állomáson fordult elő.

A 2010. január-július havi csapadékösszeg (mm) területi eloszlása

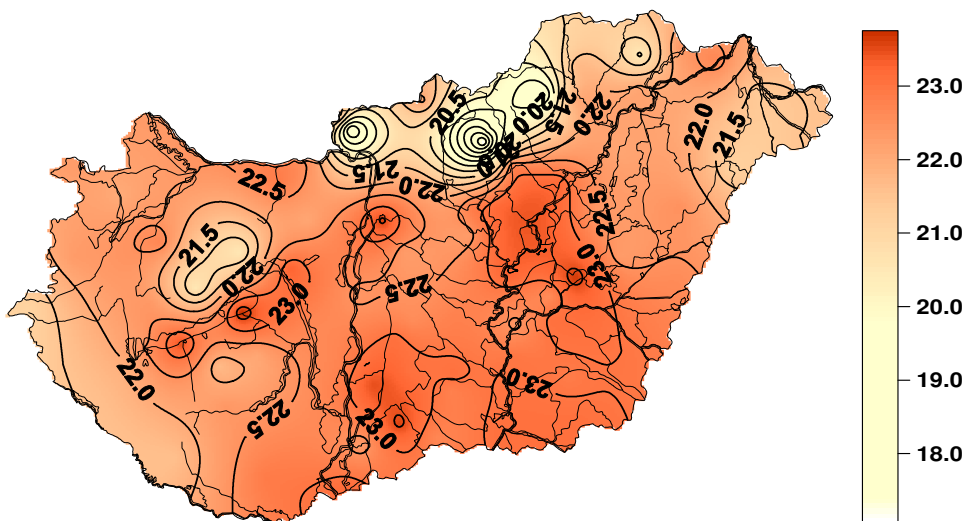
Léghőmérséklet

A július havi középhőmérséklet 17,0 °C (Kékestető) és 23,8 °C (Siófok) között alakult, az országos területi átlagérték 22,2 °C volt, ami 1,9 °C-kal magasabb az átlagnál.

A havi középhőmérséklet az ország egész területén a július havi átlag felett alakult.

Országos áttekintésben a júliusi átlaghoz viszonyított legnagyobb eltérés (3,1 °C) Szécsény állomáson fordult elő.

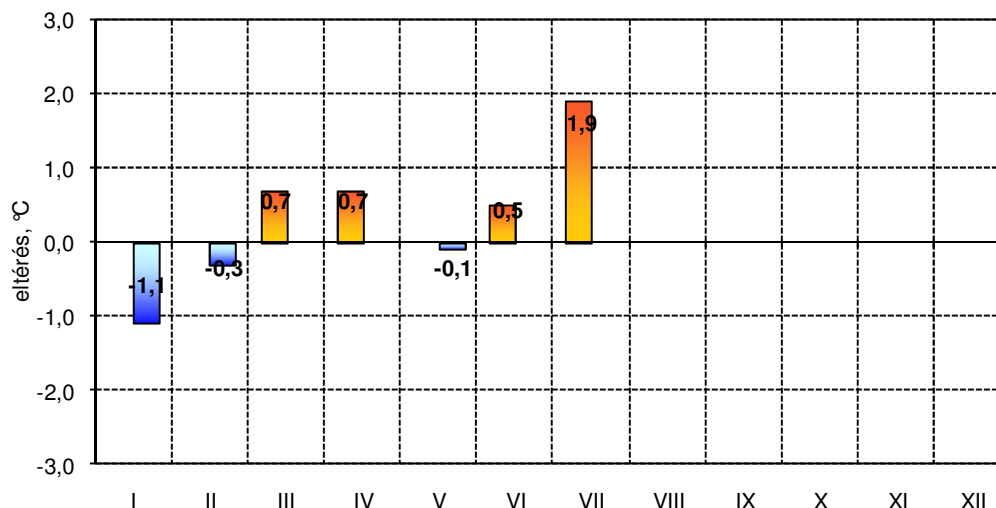
A 2010. július havi középhőmérséklet (°C) területi eloszlása

Júliusban, – bár hőmérsékleti rekordok nem dőltek meg – főleg a hónap második dekádjában az évszakos átlagnál lényegesen melegebb idő volt, a napi középhőmérséklet több egymást követő napon meghaladta a 25 °C-ot.

Az alábbi ábrán a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékeinek idej alakulását szemléltetjük.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékeinek sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (°C)

Talajnedvesség

A talaj nedvességtartalmának mélységi rétegenkénti jellemzését – beleértve a területi különbségek bemutatását és rövid értékelését – az Országos Meteorológiai Szolgálat által meghatározott, %-ban megadott talajtelítettség adatok alapján végeztük el.

2010. július végén a talaj legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma síkvidégeinken az egy hónappal korábbi állapothoz képest lényeges különbséget nem mutatott. A jellemző telítettség értékek 80-100 % között alakultak.

A 20-50 cm-es talajrétegek nedvességtartalmát az egy hónappal korábbi állapothoz képest július végén jelentős területi különbségek jellemezték. A Kisalföld és a Mezőföld területén a nedvességtartalmat jellemző telítettségi értékek jelentősen (területi átlagban mintegy 30%-kal) csökkentek és a hónap utolsó napján a 40% körüli értékek voltak jellemzők.

Az Alföld középső és déli részén – az egy hónappal korábbi állapottól alig eltérően – a 20-50 cm-es talajréteg nedvességtartalmát az 55-85% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Az Alföld északkeleti részén (a Tiszafüred-Debrecen vonaltól északra) a nedvességtartalom területi átlagban mintegy 20%-kal volt magasabb az egy hónappal korábbi állapothoz képest. Jellemzők voltak a 90% feletti (a telített állapotot megközelítő) telítettségi értékek.

A rendelkezésre álló adatok szerint az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma júliusban – az Alföld északkeleti részének kivételével – számottevően (területi átlagban mintegy 20%-kal) csökkent. Jellemzők voltak az 55-70% közötti telítettségi értékek.

A Tiszántúl északi részén a 90% feletti telítettségi értékek jellemezték a nedvességtartalmat.

Talajvíz

Magyarország a síkvidéki területein júliusban a síkvidékek jelentős részén csökkent a talajvízszint. A legnagyobb, helyenként 80-100 cm közötti változások elsősorban azokat a

mélyfekvésű területeket (Sajó torkolatvidéke, Hevesi-ártér, Hármaskörös völgye, Dráva-menti sík, Alsó-Szigetköz) érintették, amelyeken a korábbi hónapokban számottevő, helyenként már szélsőségesnek tekinthető emelkedések alakultak ki. Kisebb (0-25 cm) emelkedés csak a Nyírség területén és a Duna-Tisza köze északi és középső térszínein jelentkezett.

Az 1971-2000 közötti időszak július havi átlagértékeihez képest jelentős mértékű talajvízszint-süllyedés csak a Duna-Tisza közén a Hátság területének északi és délnyugati részén, valamint a Mátra előterében mutatkozott. A viszonyítási időszak átlagánál számottevően magasabb (helyenként 150 cm-t meghaladó) talajvízszint a Nagykunság területén, a Borsodi-Mezőség, a Sajó-Hernád sík, a Hajdúhát, a Jászság, a Gerje-Perje sík, a Szolnoki-ártér területén, továbbá a Maros hordalékkúpja egyes körzeteiben és az Alsó-Tisza völgy északi részén jelentkezett. Az Alföld más tájegységei, továbbá a Mezőföld és a Dráva-menti síkság többnyire kisebb, 50-100 cm közötti változásokkal jellemezhető. A Kisalföld területének meghatározó részén azonban csak 0-50 cm közötti változások alakultak ki.

A talajvízszint a síkvidékek területi átlagában júliusban az 1971-2000. közötti időszak július havi átlagértékénél 55-60 cm-rel magasabban helyezkedett el.

Belvízi helyzetértékelés

2010 júliusában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 273,78 millió m³ volt, amely 446,24 millió m³-rel (62 %-kal) maradt el az előző havi mennyiségtől. A július havi vízforgalom egy része a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A sokfelé bőséges csapadék hatására – a Kisalföld kivételével – júliusban csaknem valamennyi belvízrendszer területén előfordult (részben az előző hónapról áthúzódó, részben a tárgy hónapban kialakult) belvízelöntés. A legnagyobb mértékű (a terület legalább egyötödét érintő) maximális elöntések a következő belvízrendszerekben jelentkeztek: 8. Sió-Nádor-Kapos, 23. Taktaközi, 82. Újszegedi, 83. Maros balparti.

Országos összesítésben 2010 júliusában a belvízelöntések maximális kiterjedése 137 716 ha volt. A rendelkezésre álló legfrissebb (augusztus 4-i) adatok alapján a belvízelöntéssel érintett területek országos összege 60000 ha.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2010 júliusában országos összesítésben az előző havi értékhez képest 16,39 millió m³-rel (11 %-kal) csökkent.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2010. július 28-án kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint az augusztus hónap az átlagosnál melegebb és az átlagosnál szárazabb lesz, a szeptember az átlagosnál melegebb és átlagosnál kissé szárazabb, míg az október az átlagosnál melegebb és átlagosnál kissé csapadékosabb hónap lesz.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet °C	Havi csapadékösszeg (mm)
augusztus	20,2 – 21,8 (20,0)	35 – 70 (61)
szeptember	16,0 – 17,6 (15,6)	30 – 70 (52)
október	10,4 – 12,7 (10,3)	30 – 85 (47)

Az OMSZ 2010. augusztus 5-én kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napon folytatódik a változékony, nyári időjárás. Az időszak első harmadában egy átvonuló markáns hidegfront hatására sokfelé várható eső. A lehulló csapadék mennyisége területi átlagban mindenütt eléri a 10 mm/nap értéket, de az ország nyugati, északnyugati részén területi átlagban 20-30 mm/nap csapadék valószínű. A zivatargócokban lokálosan ennél több csapadék is előfordulhat. A hét végétől, a csapadékhajlam csökken és a jövő hét első felében területi átlagban számottevő mennyiség nem várható. A jövő hét közepétől ismét csapadékosabbra fordul az idő, de a lehulló csapadék mennyisége területi átlagban előreláthatólag nem éri el a 10 mm/nap értéket.

A hőmérséklet az időszak első napjaiban az átlagos alatt valószínű, a hét végétől a hőmérséklet emelkedik, a jövő héten az időszakos átlag körüli értékekre lehet számítani.

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2010. augusztusra előrejelzett értékei

Összehasonlítási célból meghatároztuk a Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2010. júliusi és 2009. júliusi értékeiből számított arányszámot, melynek országos átlaga 1,763. Ezek szerint 2010 júliusában országosan sokkal nedvesebb volt a vízháztartási helyzet, mint 2009 júliusában.

Az előrejelzett GVM-értékek térképszerű feldolgozását a következő oldali ábrán mutatjuk be. A GVM augusztusra előrejelzett értékei minden állomáson mindhárom változatban meghaladják a sokévi augusztusi átlagot, néhány állomáson, pl. Kecskeméten, Nyíregyházán és Pécsen erősen megközelítik az eddig előfordult maximális értéket. A területi eloszlás tekintetében a legnedvesebb állapot az ország északi részén és Dél-Dunántúlon, a viszonylag szárazabb állapot pedig a Tiszántúl középső és déli részén, valamint a Dunántúl északnyugati részén várható.

Belvív-előrejelzés

Figyelembe véve az augusztusra vonatkozó időjárás előrejelzést, a jelenleg még viszonylag nagy területeken előforduló belvízi elöntések augusztus végére lényegében valószínűleg megszűnnek. A legfrissebb (augusztus 5-én kiadott) középtávú időjárás előrejelzés szerint az előttünk álló 1-3 napon helyenként jelentős mennyiségű csapadék várható, ezért ezekben a körzetekben az elöntések átmeneti növekedése is előfordulhat.

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2010. augusztusra előrejelzett értékei

A-változat (csapadékszegény
augusztusi időjárás esetén)

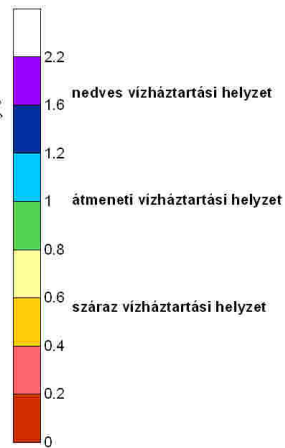
B-változat (átlagosan csapadékos
augusztusi időjárás esetén)

C-változat (átlagosnál
csapadékosabb augusztusi időjárás
esetén)

GVM

Aszály-előrejelzés

Az aszályindex előrejelzett értékei csak száraz augusztusi időjárás esetén és csak Kaposvár térségében haladják meg a mérsékelt aszály 6,0°C/100 mm-es küszöbértéket, viszont az enyhe aszálynak tekinthető PAI=4,0-6,0°C/100 mm-es értékek máshol is kialakulhatnak, főleg az ország nyugat – kelet irányú középvonalában és az Alföld déli részén.

Az aszályindex (PAI) 2010-re előrejelzett értékeinek területi eloszlása

Csapadékszegény
további időjárás esetén

PAI
(°C/100 mm)

